

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “สถานีวิทยุสถาบันการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” ผู้วิจัยใช้การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ผลการศึกษาวิจัยถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากข้อมูลรายละเอียดที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาในส่วนของนโยบาย พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งหมด 3 สถานีเพื่อศึกษาในมิติความเป็นมา ภูมิหลังและศึกษาวิเคราะห์ถึงความต่อเนื่อง แนวคิด และหลักการสำคัญของการก่อตั้งของแต่ละสถานี ซึ่งแต่ละสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาอาจมีภูมิหลัง ความเป็นมาแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันไปอันจะเป็นผลต่อการวิจัยเชิงคุณภาพได้เป็นอย่างดี

ส่วนที่สอง การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้บริหารและทีมงานผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาทั้ง 3 แห่ง เพื่อเสริมข้อมูลในส่วนของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในส่วนที่หนึ่งให้ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของแต่ละสถานี โดยกำหนดขอบเขต ของการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนโยบาย งานด้านการผลิต รายการและงานด้านการเงินและงบประมาณ เพื่อให้ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนตามขอบข่ายของงานตามโครงสร้างการบริหารสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในขอบข่ายงานด้านต่างๆทั้ง 3 สถานีเพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเหมือนและข้อแตกต่างระหว่างแต่ละสถานีและสถานีในแต่ละภูมิภาค

สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : สัมภาษณ์

คุณสุวรรณ	สมบัติรักษาสุข	ตำแหน่ง	ผู้จัดการสถานี
คุณคาริน	กำเนิดรัตน์	ตำแหน่ง	หัวหน้างานข่าว

สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : สัมภาษณ์

คุณรัตนภรณ์ สุวคนธ์	ตำแหน่ง	หัวหน้าฝ่ายรายการ
คุณปาริสสา กาญจนกุล	ตำแหน่ง	ผู้สื่อข่าวและผู้ดำเนินรายการ
คุณธีรภา.ง	ตำแหน่ง	ผู้สื่อข่าวและผู้ดำเนินรายการ

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : สัมภาษณ์

รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม	ตำแหน่ง	หัวหน้าสถานีฯ
คุณพัชรา ยิ่งคำนุ่น	ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว

ส่วนที่สาม การวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มประชาชนในพื้นที่จังหวัดที่สถานีวิทยุสถาบันการศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ดังนี้

1. สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร
2. สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่
3. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี

เพื่อศึกษาในมิติของผู้รับสารที่มีต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านรายการของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา การพึงการอภิปรายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การร่วมชุมนุมเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากรัฐบาล การพูดคุยถกเถียงประเด็นทางการเมืองในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งตามวาระต่างๆ จากสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาทั้ง 3 แห่ง

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีประชากรในการศึกษาวิจัยครอบคลุมสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา 10 สถานีทั่วประเทศ ได้แก่

1. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
7. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

8. สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยนเรศวร
9. สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ซึ่งเป็นสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายนโยบายของการดำเนินภารกิจอย่างชัดเจน

ในส่วนของผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไปนั้น ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากสภาพที่เป็นจริงของการส่งกระจายเสียงตามรัศมีการส่งกระจายเสียง

วิธีสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างรวม 450 ตัวอย่าง โดยกำหนดตามหลักของ YAMANA E ด้วยความเชื่อมั่น 95% และอนุญาตให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน $\pm 5\%$ รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 450 ตัวอย่าง โดยครอบคลุมพื้นที่ของการส่งกระจายเสียงของสถานีวิทยุสถาบัน 3 แห่ง ได้แก่

1. สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างเลือกสถานีวิทยุสถาบันทั้ง 3 แห่งข้างต้นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเหตุผลที่ว่าสถานีวิทยุจุฬาฯ ได้แสดงบทบาทในการเป็นสื่อมวลชนในช่วงพฤษภาทมิฬปี 2535 ในขณะที่สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคเหนือและภาคใต้ซึ่งปรากฏข้อขัดแย้งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องซึ่งปัญหาเหล่านั้นมักจะถูกโยงไปเป็นปัญหาทางการเมืองด้วย และในแต่ละพื้นที่ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกระจายให้ครอบคลุมในสัดส่วนเพศชายและเพศหญิง กระจายอาชีพ หลากหลายระดับการศึกษา ทั้งนี้กำหนดสัดส่วนการสุ่มตัวอย่าง (Quota Sampling) ในแต่ละพื้นที่โดยกำหนดสัดส่วนพื้นที่ละ 150 ตัวอย่าง ดังนั้นจำนวนตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ 450 ตัวอย่าง

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยและข้อสันนิษฐานเบื้องต้นสามารถแจกแจงตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่

- ลักษณะทางประชากรของประชาชนจากสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา

- พฤศจิกายนการเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา
ตัวแปรตาม ได้แก่
- ลักษณะการดำเนินงานของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง
- ความสนใจของประชาชนต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสถานีวิทยุ สถาบันการศึกษา
- การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

3.3 แหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยจะมีกรอบของการศึกษา วิเคราะห์ใน
ประเด็นหัวข้อ

- นโยบายการบริหารงาน
- เป้าหมายและพันธกิจ
- งบประมาณดำเนินงาน
- รายได้
- สัดส่วนรายการ
- เนื้อหารายการ
- เทคโนโลยีการส่งกระจายเสียงของแต่ละสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้กรอบคำถามเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview)
ข้อมูลปฐมภูมิ จากผู้บริหารและทีมงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานีวิทยุ
สถาบันการศึกษา ในประเด็นเรื่อง

- นโยบายการบริหารงาน
- เป้าหมายและพันธกิจ
- งบประมาณดำเนินงาน
- รายได้
- สัดส่วนรายการ
- เนื้อหารายการ
- เทคโนโลยีการส่งกระจายเสียง

ส่วนที่ 3 การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสัมภาษณ์ประชาชนโดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถาม ซึ่ง
ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของประชาชน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาารเปิดรับฟังรายการจากสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาและสถานีวิทยุทั่วไป

ในตอนที่ 2 คำถามครอบคลุมประเด็นเรื่องความบ่อยครั้งในการเปิดรับฟังระยะเวลา และความต่อเนื่องในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร สถานีวิทยุที่รับฟังเป็นประจำและประเภทรายการวิทยุที่นิยมเปิดฟัง

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง การฟังการอภิปรายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การร่วมชุมนุมเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากรัฐบาล การพูดคุยถกเถียงประเด็นทางการเมืองในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งตามวาระต่างๆ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Pretest) กับประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบคำถามแต่ละข้อให้มีความเหมาะสมด้านภาษา ความเชื่อถือ ความเที่ยงตรง ซึ่งผลการทดสอบแบบสอบถามแสดงผลของค่าความเที่ยง (Validity) เท่ากับ 0.788 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.821 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่าง 450 ตัวอย่างใน 3 พื้นที่ที่กำหนดไว้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยในพื้นที่อีก 2 คนทำการออกพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ตามแหล่งชุมชนจำนวน 40 คน , สถานที่สาธารณะจำนวน 40 คน , ศูนย์การค้าจำนวน 40 คนและในบริเวณสถาบันการศึกษาในพื้นที่ตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยมีการถามก่อนแจกแบบสอบถามว่าบุคคลนั้นเคยรับฟังรายการของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาหรือไม่แล้วจึงค่อยแจกแบบสอบถามให้กรอก โดยมีเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม - 9 เมษายน 2549

3.5 เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนในส่วนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีรายละเอียด ดังนี้

ทุกครั้ง 5 คะแนน

บ่อยมากแต่ไม่ประจำทุกครั้ง	4	คะแนน
บ่อย	3	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	1	คะแนน

3.6 การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

การแปลผลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง	มีระดับสูงมาก
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง	มีระดับสูง
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	มีระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	มีระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง	มีระดับน้อยต่ำมาก

3.7 การวิเคราะห์และการประมวลผล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา(Descriptive method)เพื่ออธิบายในส่วนของการวิจัย เอกสาร(Documentary Research)และข้อมูลเชิงสำรวจ(Survey Research) ในเรื่องพฤติกรรม การเปิดรับฟัง ความสนใจ การยอมรับ การเข้าถึง ความคาดหวังและความคิดเห็นโดยนำเสนอข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าสถิติร้อยละ

2. การทดสอบข้อสันนิษฐานการวิจัยเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) t-test และ f-test และใช้สถิติ Pearson-Product Moment Correlation ในการวิเคราะห์ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามโดยใช้การประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ